

Phòng trị bọ hà hại khoai lang

Củ khoai lang bị hà hay còn gọi là bị thối, không phải là do bệnh mà thực ra là do tác hại của một loại côn trùng có tên là con bọ hà thuộc bộ Cánh cứng, có người gọi là con mọt khoai lang. Hiện tượng củ khoai bị đắng và có mùi rất khó chịu không ăn được là do độc tố mà củ khoai sản sinh ra để chống lại sự gây hại của loài bọ này.

Bọ hà là một dịch hại rất quan trọng, thường gây hại cho cây khoai lang ở nhiều nơi, đặc biệt là ở những vùng thường bị khô hạn hoặc trong các mùa khô.

Bọ hà có 3 loài, con trưởng thành có thân dài 5-8 mm, cơ thể thon gầy giống con kiến, bụng có màu xanh đen và ngực màu nâu đỏ. Chúng gây hại bằng cách ăn biểu bì của thân, lá và đục phá ruột củ. Khi cây khoai chưa có củ thì bọ sống trong thân cây (dây khoai), khi củ bắt đầu hình thành chúng sinh sản rất nhanh và chuyển sang phá hại củ, nhất là những củ có một phần lộ lên khỏi mặt đất hoặc nằm sát mặt đất.

Con cái đẻ trứng rải rác trong các hốc (do chúng đục) ở gần gốc của dây khoai, hoặc lần theo kẽ nứt của đất chui xuống đẻ trứng trên củ. Một con cái có thể đẻ 100-250 trứng.

Trứng nhỏ, hình cầu, bóng, lúc mới đẻ màu trắng sữa, trước khi nở chuyển dần sang màu vàng.

Sau khi đẻ vài ngày trứng nở ra ấu trùng. Ấu trùng không có chân, hình ống, màu trắng ngà. Nếu trứng được đẻ trên dây khoai thì sau khi nở ấu trùng đục vào trong dây phá hại làm chỗ đó bị dị dạng, phình to và nứt.

Nếu trứng được đẻ trên củ thì ấu trùng đục vào trong củ thành những đường hầm, rồi nằm ăn chất dinh dưỡng và thải phân ngay trong đó. Bọ tiếp tục đục phá củ trong thời gian tồn trữ. Đây là bộ phận gây hại quan trọng nhất vì nó trực tiếp làm hư hỏng củ khoai. Nếu bị hại nặng trong một củ có thể có vài trăm con ấu trùng, phá hủy toàn bộ phần thịt của củ khoai. Làm cho ruột củ có màu xanh vàng, xanh đen, mùi cay nồng, vị đắng không thể ăn và không thể làm thức ăn cho vật nuôi. Gây thất thu rất lớn cho người trồng.

Đầy sức ấu trùng hóa nhộng ngay trong các đường đục (nhộng có màu trắng ngà, sau chuyển sang màu vàng). Vài ngày sau nhộng vũ hóa thành con trưởng thành chui ra khỏi củ, khỏi dây khoai tiếp tục bay đi bắt cặp tạo thế hệ mới.

Để phòng trị bọ hà, có thể áp dụng kết hợp một số biện pháp chính sau đây:

- Sau khi thu hoạch thu gom toàn bộ dây khoai (nhất là những củ đã bị bọ gây hại) đưa ra khỏi ruộng tiêu hủy, để hạn chế bọ gây hại cho vụ sau. Nếu có điều kiện nên cho nước ngâm ruộng vài ngày để tiêu diệt ấu trùng, nhộng nằm trong đất.

- Trước khi đưa củ khoai vào cất trữ, bảo quản cần loại bỏ những củ đã bị nhiễm bọ để tránh lây lan sang củ khác. Trong thời gian tồn trữ, thỉnh thoảng đảo lại khoai kết hợp loại bỏ những củ mới bị nhiễm bọ.

- Trước khi trồng, vệ sinh đồng ruộng sạch sẽ, tiếp tục thu gom dây khoai và củ khoai còn sống sót từ vụ trước đem tiêu hủy.

- Không dùng dây khoai đã bị nhiễm bọ làm giống cho vụ sau.

- Từ khi hình thành củ phải vun cao và kín gốc không để củ lộ lên khỏi mặt đất, thường xuyên tưới đủ ẩm cho luống khoai để đất không bị nứt nẻ, bí đường chui xuống củ để trứng của con trưởng thành.

- Trước khi trồng có thể xử lý hom giống bằng cách ngâm trong dung dịch có chứa thuốc Vibasu 40ND hoặc 50ND trong vòng 30 phút để diệt sâu, nhộng bên trong dây giống, sau đó vớt hom ra để ráo rồi trồng.

- Nếu ruộng khoai thường bị bọ hà gây hại nặng hàng năm, nên điều khiển thời vụ sao cho thời kỳ có củ tránh rơi vào mùa khô, hạn. Từ khi hình thành củ trở đi có thể dùng thuốc Vicarp 95BHN hoặc Padan 95SP phun xịt định kỳ 10 ngày một lần.

- Nếu điều kiện cho phép thì cứ sau vài vụ trồng khoai lang nên luân canh một vài vụ với cây rau màu khác, tốt nhất là với cây trồng nước như lúa, rau muống.

Theo thvm.vn